ПОХЛЕПА КАО КОБ И КАО ИСКУШЕЊЕ: МОДЕРНИ СВЕТ, ОД „ЛУДИХ КРАВА", ПРЕКО ГРИПОЗНИХ ПТИЦА, ДО ПОМАХНИТАЛЕ КЛИМЕ

„Народ леда" оптужује

Упркос драматичним показатељима да садашњи степен пљачке природе и бивства не могу да издрже ни природа, ни еко систем, ни човек, највећи загађивачи планете, уједно и економски најбогатији на њој, не показују ни најмању вољу да преиспитају свој модел „бескрајног прогреса". „Ефекат стаклене баште", глобално загревање и озонска рупа прерастају у параметре катастрофе. САД су и даље најодговорније за страшни еколошки удар на планету. Према проценама загађења утврђеним у Кјоту, Американци (који чине око 5 одсто светског становништва) виновници су 34,1 одсто укупног загађивања, а најновија мерења показују да се то повећало на чак 45 одсто. Овом човечанству, очигледно, неопходна је „стратегија излаза"

Пише: Стефано Верноле

Су-де-ћи по из-ја-ва-ма пред-сед-ни-ка САД, Џор-џа Бу-ша Ју-ни-о-ра, Бе-ла ку-ћа не-ма ни-ка-кву на-ме-ру да ре-ви-ди-ра свој мо-дел раз-во-ја по ко-јем се ње-го-ва зе-мља не-ће укло-пи-ти у па-ра-ме-тре Про-то-ко-ла из Кјо-та, утвр-ђе-не ра-ди су-зби-ја-ња ефек-та „ста-кле-не ба-ште" и ве-ли-ких кли-мат-ских по-ре-ме-ћа-ја (пре-гре-ва-ња).

По-ред кри-ти-ка због ма-лог про-цен-та из-дво-је-ног за по-моћ Афри-ци –све-га 0,2 од-сто од аме-рич-ког на-ци-о-нал-ног бру-то до-хот-ка, на-су-прот 0,7 од-сто ко-ли-ко су, по свој при-ли-ци, на са-ми-ту у Ка-ли-њин-гра-ду при-хва-ти-ле Фран-цу-ска, Не-мач-ка и Ру-си-ја – Ва-шинг-тон ће би-ти из-ло-жен но-вим кри-ти-ка-ма због сво-је не-до-вољ-не осе-тљи-во-сти и све-сти о од-го-вор-но-сти за еко-ло-шку дра-му мо-дер-ног све-та.

На-и-ме, „на-род ле-да" – ста-нов-ни-ци про-сто-ра из-ме-ђу Аља-ске, Ка-на-де, Грен-лан-да и Ру-си-је – оп-ту-жу-је Бу-ша да не-ће да сма-њи за-га-ђе-ње, упр-кос то-ме што су САД нај-од-го-вор-ни-је у све-ту за стра-шни еко-ло-шки удар на пла-не-ту (пре-ма про-це-на-ма за-га-ђе-ња утвр-ђе-ним у Кјо-ту, за 34,1 од-сто укуп-ног за-га-ђи-ва-ња пла-не-те од-го-вор-не су САД, а нај-но-ви-ја ме-ре-ња по-ка-зу-ју да се то по-ве-ћа-ло на чак 45 од-сто). У оче-ки-ва-њу да по-кре-ну пра-ви суд-ски спор због на-ста-лих ште-та, Ески-ми су упу-ти-ли ме-ђу-на-род-ну пе-ти-ци-ју про-тив аме-рич-ког не-из-вр-ше-ња оба-ве-за. Сва-ко-днев-ни жи-вот им је пру-жио до-вољ-но раз-ло-га за за-бри-ну-тост, по-што је у њи-хо-вом ре-ги-о-ну за-гре-ва-ње услед кли-мат-ског по-ре-ме-ћа-ја дво-стру-ко бр-же не-го у оста-лим де-ло-ви-ма пла-не-те. Та про-ме-на иза-зи-ва број-не про-бле-ме, ка-ко због ота-па-ња ле-да, та-ко и због сма-ње-ња де-бљи-не ле-де-ног по-кри-ва-ча над мо-рем, што ште-ти ри-бо-ло-ву и фа-у-ни уоп-ште.

„СТА-КЛЕ-НА БА-ШТА" УЖА-СНОГ ЕГО-И-ЗМА

На-уч-на ме-ре-ња по-твр-ђу-ју њи-хов страх. *In-ter-na-ti-o-nal arc-tic sci-en-ce com-mit-tee*, у ко-јем се на-ла-зи осам др-жа-ва и шест до-мо-ро-дач-ких ор-га-ни-за-ци-ја, тврди да је тем-пе-ра-ту-ра на Аља-сци и у за-пад-ној Ка-на-ди по-ра-сла већ за 3-4 сте-пе-на са-мо у зад-њих пе-де-сет го-ди-на, док је, у це-лом све-ту, по-ра-сла, од 1880. го-ди-не, са-мо за по-ла сте-пе-на. На тај на-чин сма-њи-ло се про-сеч-но ши-ре-ње ле-да за око 20 од-сто у зад-њих 30 го-ди-на и мо-же се пред-ви-де-ти да већ у 2100-тој го-ди-ни не-ће ви-ше би-ти лет-њег арк-тич-ког ле-да.

Упр-кос све-му то-ме, То-ни Блер, до-ма-ћин шкот-ског са-ми-та у Гле-на-глу

(Gle-ne-a-gles), при-о-ри-тет-но ће се ба-ви-ти ти-ме што ће Лон-дон има-ти Олим-пиј-ске игре 2012. го-ди-не. САД, пак, на-ме-ра-ва-ју да се убу-ду-ће ба-це пот-пу-но на раз-вој но-ве тех-но-ло-ги-је, иако је ко-ри-шће-ње ал-тер-на-тив-не енер-ги-је, као што је во-до-ник, тек у екс-пе-ри-мен-тал-ној фа-зи.

Ме-ђу-тим, зад-њих го-ди-на ни зе-мље пот-пи-сни-це Kjo-та ни-су на-чи-ни-ле ве-ли-ке ко-ра-ке на-пред. Ако се по-гле-да-ју по-да-ци Европ-ске аген-ци-је за чо-ве-ко-ву око-ли-ну, ви-ди се да је ко-ли-чи-на га-со-ва ко-ји ства-ра-ју „ефе-кат ста-кле-не ба-ште" по-ра-сла у 2004. за 1,5 од-сто, због вре-лог ле-та и по-том оштре зи-ме у 2003. го-ди-ни. У Бу-е-нос Аире-су, где је одр-жан, де-цем-бра 1994, де-се-ти скуп зе-ма-ља пот-пи-сни-ца Про-то-ко-ла из Kjo-та, из-ра-чу-на-то да је би-ло већ 25 ми-ли-о-на осо-ба ко-је су на-пу-сти-ле сво-ју зе-мљу по-ре-кла због про-ме-не кли-ме, а та број-ка би мо-гла да на-ра-сте и на 150 ми-ли-о-на у 2050. го-ди-ни.

Тек је ру-ски пот-пис омо-гу-ћио да спо-ра-зум из Kjo-та по-ста-не опе-ра-ти-ван, али он ис-ти-че већ 2012. Не-знат-ни на-пре-дак не да-је на-ду да ће он ствар-но би-ти и при-ме-њен (се-ти-мо се да је тај про-цес спо-ра-зу-ме-ва-ња по-чео 1992. го-ди-не на ску-пу у Рио де Жа-не-и-ру). У 2012. го-ди-ни спо-ра-зум би мо-гао да се про-ши-ри и на та-ко-зва-не „зе-мље у раз-во-ју" ко-је су да-нас ис-кљу-че-не из ње-га, на Ки-ну, Ин-ди-ју и Бра-зил. Сто-пе ра-ста њи-хо-вог бру-то на-ци-о-нал-ног до-хот-ка (8 од-сто Ки-на и 3,2 од-сто Ин-ди-ја) те-шко да ће до-пу-сти-ти не-ку са-мо-ди-сци-пли-ну тих еко-ном-ских ги-га-на-та.

KPAX „ОДР-ЖИ-ВОГ РАЗ-ВО-ЈА"

Ме-ђу-тим, иде-о-ло-ги-ја екс-пан-зи-је по сва-ку це-ну не до-би-ја по-твр-ду у ста-ти-сти-ка-ма. Из-ме-ђу 1967. и 1994. укуп-ни из-нос го-ди-шњих раз-ме-на из-ме-ђу ра-зних зе-ма-ља по-рас-тао је око два-де-сет пу-та, али је про-сеч-ни бру-то на-ци-о-нал-ни до-хо-дак, у пе-ри-о-ду од 1975. до 1995. спао на по-ло-ви-ну у од-но-су на прет-ход-ну де-це-ни-ју. За-то је очи-глед-но да се ве-ли-ко по-ве-ћа-ње ме-ђу-на-род-не

тр-го-ви-не и ве-ћа ин-те-гра-ци-ја фи-нан-сиј-ских тр-жи-шта ни-су ауто-мат-ски пре-тво-ри-ли у ве-ће бла-го-ста-ње. Из-ве-штај Ме-ђу-на-род-не ор-га-ни-за-ци-је ра-да по-ка-зу-је да се у зад-њих пет го-ди-на за 200 ми-ли-о-на по-ве-ћао број осо-ба ко-је жи-ве у крај-њем си-ро-ма-штву, на це-лој пла-не-ти, по-себ-но у Подсахарској Афри-ци, сре-ди-шњој Ази-ји, ис-точ-ној Евро-пи и на азиј-ском ју-го-и-сто-ку. И у ин-ду-стри-ја-ли-зо-ва-ном све-ту, из-ме-ђу 1997. и 1998, сто-па не-за-по-сле-но-сти се ви-ше не-го удво-стру-чи-ла, па је са 2,8 од-сто по-ра-сла на 6,3 од-сто код му-шка-ра-ца и са 3,2 од-сто на 7,4 од-сто код же-на. Око 100 ми-ли-о-на осо-ба је без кро-ва над гла-вом, а за ско-ро 200 ми-ли-о-на љу-ди се пред-ви-ђа да не-ће да до-жи-ви 60 го-ди-на жи-во-та.

То је за-бри-ња-ва-ју-ћа па-но-ра-ма ко-ја нам об-ја-шња-ва за-што се на са-ми-ту Г-8 по-ве-зу-ју про-бле-ми си-ро-ма-штва на пла-не-ти са про-бле-ми-ма гло-бал-ног за-гре-ва-ња.

Да-на-шњи ин-ду-стри-ја-ли-зо-ва-ни мо-дел не функ-ци-о-ни-ше ви-ше и до-вео је у кри-зу чак и дог-му „одр-жи-вог раз-во-ја", ко-ја је на-ста-ла из јед-не сту-ди-је „Рим-ског клу-ба", го-ди-не 1974, и ко-ју су нон-стоп про-па-ги-ра-ле еко-ло-шке ор-га-ни-за-ци-је. По-зна-ти фран-цу-ски еко-но-ми-ста Серж Ла-туш не-дав-но је лан-си-рао но-ву ло-зин-ку „опа-да-ња", но-ву при-ли-ку за на-ро-де пла-не-те да иза-ђу из спи-ра-ле по-тро-шач-ког дру-штва. Тој ло-зин-ки иде на ру-ку ак-ту-ел-на струк-ту-рал-на еко-ном-ска кри-за.

У том слу-ча-ју, мо-гло би се и без па-ра-ме-та-ра из Kjo-та. <

(Април 2006)